

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN ORTADAN KALKMASININ ÖNÜNDEKİ ENGELLER: TÜRKİYE ÖZELİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Zeynep ACA*

GİRİŞ

Türkiye’de 1980’li yıllarda kadın hareketlerinin gelişimi, kadınların toplumsal statülerinin gelişmesi, Avrupa Birliğine uyum süreçleri gibi unsurlar kadına yönelik şiddet konusunda devletin rol ve sorumluluğunu gündeme getirmiştir. Bu anlamda 1999’larda ayrımcılık ve şiddetle mücadelede yasal ve kurumsal çalışmalar başlatılarak kadına yönelik şiddete ilişkin kurumsal ve hukuksal mekanizmalar oluşturulmaya başlanmıştır. 2000’lerde ise kadına yönelik şiddetle mücadelede çok taraflı mücadelenin önemi ortaya konularak (Şen, 2018, s. 146-147) ve uluslararası dinamiklerin de etkisiyle kadına yönelik şiddet kamu siyasetinin bir parçası haline gelmiştir (Ertürk, 2020, s. 19). Bu bağlamda örneğin, eski ceza kanununda yer alan “tecavüz edenle evlendirme” halinde cezanın ertelenmesi ya da davanın düşmesi, “şeref kurtarma saikiyle yeni doğmuş çocuğu öldürme”, “namus cinayetleri” gibi birçok husus 2004 tarihli 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nda yer almazken şiddete ilişkin yeni ceza türleri de kanuna eklenmiştir (Ertürk, 2020, s. 10-12, 19). Diğer kanunlarda yapılan değişikliklerin yanı sıra; miras hukuku, medeni hukuk gibi, kadına yönelik şiddete ilişkin atılan en önemli adım önce 2012’de İstanbul Sözleşmesi’nin imzalanması¹ ardından 2012 tarihli 6284 sayılı Ailenin Korunması

* Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, zaca@bandirma.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3399-5310

¹ İstanbul Sözleşmesi’nin esas adı Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi olup,

ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunun yürürlüğe girmesidir. Kanun'la İstanbul Sözleşmesi'nin temel hususlarına yer verilerek, kadına yönelik şiddet konusunda uluslararası bir yaklaşım sergilenmiştir. Ancak kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmadan Türkiye halen çok uzaktır.

Kadınlara orantısız bir şekilde etki eden şiddete ilişkin verileri Türkiye'yi temsil edecek şekilde örneklem seçerek derleyen (Kav, 2020a, s. 131) Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (HÜNEE) raporuna göre (2014)² yaşamlarının herhangi bir döneminde erkeklerden fiziksel şiddet gören kadınların Türkiye ortalaması %36 iken, cinsel şiddete maruz kalma %12, duygusal istismar %44 ve ekonomik şiddet ise %30'dur (HÜNEE, 2015, s. 369, 326). Fiziksel şiddetin en belirgin hali olan kadın cinayetleri de Türkiye'de hız kesmeden devam etmektedir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun verilerine göre 2010 yılından 2021 yılına kadar 3.332 kadın öldürülmüştür. Henüz 2021 yılının ilk altı ayında olduğumuz şu günlerde öldürülen kadın sayısı 166'dır (Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu, 2021). Sadece verilerden hareketle bile Türkiye'de "kadına yönelik şiddetin neden ortadan kalkmadığını" ortaya koymak önemli mesele haline gelmektedir. Ancak bunu ortaya koyarken konunun nasıl ele alınması gerektiği önemli bir sorun teşkil etmektedir. Bunun için öncelikle kadına yönelik şiddetin kavramsallaştırılması gerekir.

Farklı şekillerde ve mekânlarda, genellikle kadının yakın ilişkisi içinde olduğu erkeklerce kadına uygulanan şiddetin kavramsallaştırması oldukça güçtür. Kadına yönelik şiddette, "*eril şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, erkek şiddeti, eviçi/aile içi şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı kadınlara yönelik şiddet*" gibi (Yüksel-Kaptanoğlu, 2020, s. 10) farklı kavramsallaştırmalar kullanılmaktadır. Kadına yönelik şiddetin ne şekilde

sözleşme İstanbul'da imzaya açıldığı için İstanbul sözleşmesi olarak anılmaktadır.

² 2020 yılı içinde tekrarlanması gereken araştırma tekrarlanmadığı için Türkiye geneline yönelik en güncel veri olan 2014 araştırması verilerine yer verilmiştir.

kavramsallaştırıldığı, şiddetle mücadelede, mücadele alanını, kapsamını ve nasıl bir anlayış gerektiğini belirlemek için gereklidir (Ülker, 2020, s. 125). Bu bağlamda örneğin, kadına yönelik şiddeti aile içi şiddet şeklinde kavramsallaştırdığımızda, kadına yönelik şiddeti özel alanla sınırlandırma tehlikesiyle karşı karşıya kalınabilir. Dolayısıyla kadına yönelik şiddet mümkün olan en geniş kapsamda kavramsallaştırılmalıdır. Bu anlamda kavramsallaştırma, kadına yönelik şiddeti insan hakları ihlali ve bir ayrımcılık türü şeklinde ele alan, uluslararası arenada yaptırıma ve bağlayıcılığa sahip olan ve şu anda Türkiye’de kadına yönelik şiddet konusunda temel kanun olarak kabul edilen 6284 sayılı Kanunu’nun hazırlanmasında referans olarak kabul edilen İstanbul Sözleşmesi’ne mutabık alınarak yapılabilir. Buna göre; kadına yönelik şiddet kavramıyla, *“ister kamu ister özel yaşamda meydana gelsinler, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir biçimde kısıtlanması da dahil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri”* anlaşılmalıdır (m. 3/a).

Bu nedendir ki, çalışma başlığında “kadına yönelik şiddet” şeklinde daha genelleyci bir şiddet kavramsallaştırmasına gidilmiştir. Bu yöntem, kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasının önündeki engellerin sadece özel alanla sınırlı olmadığına; bunun aileler nezdinde bir mesele olarak ele alınmaması gerektiğine dikkat çekmek içindir. Bu anlamda çalışmada, her ne kadar sıklıkla toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve aile içi şiddete vurgu ön plana çıksa da kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmamasının toplumsal; patriyarkal, kültürel, ekonomik, politik tutumlar ve kadına yönelik şiddet uygulamaları şeklinde çoklu nedenlerden kaynaklandığı ortaya konulmaya çalışılmıştır. Belirtelim ki, çoğunlukla birbirine içkin yapıda olan bu çoklu nedenlerin sınıflandırmasına; alan yazın okumaları, kadına yönelik şiddeti konu edinen tartışma programları, gazete haberleri ve kadına yönelik şiddet alanında çalışmalar yürüten kadın platformlarının konuya yaklaşımları sonucu karar verilmiştir. Çalışmada, kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasının önündeki

engeller ortaya konulmaya çalışılırken alan yazının yanı sıra, gazete haberlerinden ve kadına yönelik şiddet alan araştırmalarının verilerinden yararlanılmıştır. Alan araştırmalarında özellikle Türkiye genelinde kadına yönelik şiddeti araştırdığı ve birbirinin devamı niteliğinde olduğu için HÜNEE'nin 2008 ve 2014 araştırmaları verilerinden sıklıkla yararlanılmıştır.

PATRİYARKAL ANLAYIŞ

Patriyarkal anlayışın egemen olduğu toplumlarda toplumsal cinsiyet olgusu ön plana çıkarak, cinsiyetçi roller kadın ve erkek üzerinden tanımlanmakta, ilişkiler ise iktidar ilişkileri; güçlü olanlar ve olmayanlar çerçevesinde şekillenmektedir. Bu iktidar ilişkisinde kadın zayıf olan taraftır. Doğuştan eksik yaratılan kadının varlık bulabilmesi için erkek himayesine gereksinim vardır. Himaye eden de bundan kaynaklı kadın üzerinde her türlü hakka sahiptir (Doğruçan ve Yıldırım, 2020, s. 130). Patriyarkada kadın hep birilerine bir yerlere aittir. Kadın sülaleye, kocaya, devlete aittir. Kadını konu edinen düzenlemelerde kadını ailenin içerisinde koruma ilkesi esas alınır (Yalçın, 2020, s. 10). Günümüzde patriyarka varlığını sürdürerek, sosyal hayatı şekillendirdiği için patrikaryal yapı sürekli kendisi üretecek düzeni ve söylemleri yeniden üretmektedir (Uygur, 2020, s. 79). Bu anlamda Türkiye gibi patriyarkal yapının egemen olduğu toplumlarda –ki bu durum Türkiye’de günlük toplumsal konuşmalardan; “kadının yeri evidir”, “yuvayı dişi kuş kurar”, “kadın kısmı erkeğinin sözünden çıkmaz”, “kadın dediğinin dili biraz kısa olur”, toplumsal hukuk kurallarına; örneğin 6284 sayılı Kanun’la kadının aile olgusu çerçevesinde ele alınması, kadının birey olarak varlığının yadsınması ve aile politikalarının temelini kadının oluşturduğu fikrinin hukuki zemine yerleştirilmesine” kadar yansımaktadır. Aile düzenini esas alan patriyarkada kadın, ailenin ve toplumsal düzenin devamlılığı bağlamında ele alınarak (Doğruçan ve Yıldırım, 2020, s. 131); namus (Çelik, 2020, s. 5), eş ve anne olma değerleri içine yerleştirilir. Bu aynı zamanda kadınlık ve erkeklik tanımlamalarının özünü oluşturarak aktif, avantajlı ve iktidar sahibi olanın erkek olduğunun ilanıdır (Genç ve Kara, 2016,

s. 34). İktidar sahibi olanın erkek olduğu patriyarkada baskılanmak istenen kadının başkaldırması ve kendisine çizilen sınırlar dışına çıkması istenmemektedir (Yalçın, 2020, s. 11). Patriyarkada eril tahakkümünü destekleme farklı örüntülerde ortaya çıkmaktadır. Örneğin çocuk gelin olgusu bunun temel örüntülerinden biridir. TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun (2009) erken evliliklere ilişkin yaptığı araştırmada, erken yaşta kız çocuklarının evlendirme gerekçelerinde patriyarkal düşüncenin başat rol oynadığı ortaya çıkmıştır. Buna göre; *kız çocuğunun aileye belirli bir zaman için emanet edilmiş bir varlık olarak görülmesi, kız çocuğunu asıl yuvasının eşinin yuvası olduğunun düşünülmesi, kocaya itaat için ve yeni yuvaya uyumun daha kolay sağlayacağını düşünülmesi, kız çocuğunun erkeğinin himayesine sokulması ile meydana gelebilecek cinsel taciz ve şiddetin korunabileceği* gibi unsurlar çocuk yaşta evliliklerde etkindir (s. 13).

Kadının ikincilleştirildiği patriyarkada, eşitsizliğe dayanan iktidar ilişkisinde kadına yönelik şiddette, iktidar ilişkisinin bir dışavurumu olarak kendini göstermektedir (Moroğlu, 2012, s. 12, 13; Akkaş ve Uyanık, 2016, s. 37). Bu anlamda fiziksel şiddetin en somut şekli olan kadın cinayetleri; reddetme; H. K. (2014) (Haber Türk, 2015), ayrılmak isteme; M. K. (2019) (Birgün, 2020), 19 yaşındaki P. Y.’nin (2013) iki aylık evli olduğu erkeğe “Nasıl adamsın” demesi üzerine kocası ve kocasının ailesi tarafından dövülerek öldürülmesi (Milliyet, 2013) veya G. C.’nin (2019) “Senin ne zaman öleceğine ben karar veririm” diyen sevgilisi tarafından öldürülmesi (Sabah, 2019) ya da “Ölmek istemiyorum” sözleri ile hafızalara kazınan, 6 yıl önce boşandığı erkek tarafından boğazı kesilerek katledilen E. B. (2019) (Haber Türk, 2021) örneklerinde olduğu gibi iktidar ilişkisi çerçevesinde işlenebilmektedir.

Erkeğin kadın üzerindeki iktidarını sürekli ve meşru kılan patriyarka (Şeker ve Uçan, 2016, s. 204) kadın şiddetine ilişkin araştırmalara da yansımakta, araştırmalarda kadınların yakın ilişki içinde oldukları erkeklerce patriyarkal geleneğin uzantısı görünür kılınmaktadır. Örneğin Genç ve arkadaşları (2019) tarafından 210

erkeklerle gerçekleştirilen bir araştırmada, erkeklerin üçte biri eşlerinin kendilerinden izinsiz para harcayamadıklarını belirtmişlerdir (s. 402). Araştırmalar, şiddetin toplumsal cinsiyete göre asimetrik olduğu olgusunu ortaya koymakta (Yüksel-Kaptanoğlu, 2020, s. 14-15), erkekler ya şiddeti iktidar ilişkisi çerçevesinde meşrulaştırmakta ya da kadının güç kazanmasını sağlayacak düzenlemelere karşı çıkmaktadır. Kadına şiddet uygulayan eril iktidarın 6284 sayılı Kanunu’nun tedbir kararlarına ve kanuna ilişkin görüşleri de; *“yasa kadına öyle bir güç verdi ki sanki her an arkasında abisi varmış gibi.”* (Yüksel-Kaptanoğlu, 2015, s. 253). *“Tabi yani şimdi kadın, o yasaları duyduğu zaman ha bizimkiler belki görmeyebilir ama bir yerden duyduğu zaman diyecek ki ‘Aa bak benim bu hakkım varmış. Adam, bana tokat attığı zaman ceza alıyormuş’. Bunu duyduğu zaman ister istemez depene [tepene] çıkar.”* (Yüksel-Kaptanoğlu, 2015, s. 248) bunun bir başka kanıtıdır.

Patriyarkanın kamusal alana yansıması ise; kamusal alanın özel alandan ayrılarak ele alınması, özel alanda kadınların temsil edildikleri erkeklerin himayesinde olduklarının ön kabulüne dayanmasıdır (Pateman 1988’den aktaran Kurtoğlu, 2020, s. 38). Bu ise kadına yönelik şiddet noktasında “ailenin kutsallığı”, “aile dokunulmazlığı”, “ailenin yok edilme tehlikesi” gibi unsurlarla şiddetin perdelenmesi ihtimalini/tehlikesini beraberinde getirebilmektedir (Uygur, 2020, s. 80). Eski Türk Ceza Kanunu’nda bu anlayış çerçevesinde cinsel suçlar aile ve kamu düzenine karşı işlenmiş suçlar kapsamında ele alınmaktaydı (Kurtoğlu, 2020, s. 38). Her ne kadar bu düzenlemeden Yeni Türk Ceza Kanunu’nda vazgeçilmiş olsa da halen uygulamada kadına yönelik şiddet suçlarında indirimler gündeme gelebilmektedir. Karısını, 2014’te 43 yerinden tornavida ile yaralayan Y. K.’nin ağır tahrik altında suçu işlediği ve eylemin teşebbüs aşamasında kaldığı ve mahkemeye saygılı tutumu; halk arasında yaygın kullanımı ile kravat indirimi- gerekçe gösterilerek cezasının 11 yıl 3 ay onanması (Hürriyet, 2016) bu yöndeki örneklerden biridir. Benzer uygulamalar büyük ölçüde Yargıtay’ın kararlarında terkedilse de halen ilk derece mahkemeler bu yöndeki

alışkanlıklarını sürdürmektedirler (Yalçın, 2020, s. 14). 2018’de bir plazadan atılarak öldürüldüğü iddia edilen Ş. Ç. davası bu yöndeki uygulamaya bir örnektir (Hürriyet, 2020a; Birgün, 2021). Resmi olarak evlenme yaşına geldiklerinde kocanın cezaevine girmesi ve bunun aileleri mağdur ettiği gerekçe gösterilerek çocuk gelinlere ilişkin tasarının zaman zaman gündeme gelmesi kamusal alan, özel alan ayrıştırmasının bir başka örneğidir (TBMM, 2016, s.79; Bianet, 2016; Yalçın, 2020, s. 14; Evrensel, 2020). Cezasızlık algısı oluşturabilecek bu tip düzenlemeler (Yalçın, 2020, s. 14) eril tahakkümünü şiddetlendirmektedir. 2008 ve 2014 Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmalarında çocuk yaşta evliliklerin kadına yönelik şiddeti artırdığı ortaya konulmuştur (Kardam ve Yüksel, 2009, s. 105; Yüksel-Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015, s. 99-100). Ağrı’da çocuk yaşta evlendirilip, 8 yıl boyunca şiddet gören, 3 ay boyunca tuvalete kapatılan, yaraları kurtlanmış halde bulunan ve kaldırıldığı hastanede yaşamını yitiren 24 yaşındaki M. K.’nin (2012) (Kav, 2020a, s. 98) olayı tek başına, mağdur aileler ve benzeri söylemlerle patriyarkal ilişkiyi kamusal alandan çıkarıp özel alana indirgemenin yaratacağı olumsuzlukları simgeler niteliktedir. Nitekim 12 yaşında zorla evlendirilen ve 14 yaşında öldürülen K. E. (2014), 19 yaşında, evlendiği erkek ve erkeğin ailesi tarafından dövülüp, ütü ile işkence edilen P. Y. (2013) ve çocuk yaşta evlendirilerek 6 çocuk doğuran, 28 yaşına geldiğinde ise kocasının kuma getirmesine karşı çıktığı için dizlerinden vurularak felç edilen A. B. (2014) küçük yaşta ve çocuk yaştaki evliliklerin yaratacağı olumsuzlukların başkaca örnekleridir (Kav, 2020a, s. 108, 137).

ŞİDDETİ PEKİŞTİREN KÜLTÜRE NORMLARLA ŞİDDETİN NORMALLEŞTİRİLMESİ

Kadına yönelik şiddetin ortadan kalmasının önündeki engeller, toplumdaki mevcut sosyal kültürel bağlamla ilişkilidir. Şiddet, kültürler arası bir olgudur ancak şiddetin derecesi ve normalleştirilmesi/meşrulaştırılması kültürden kültüre farklılık gösterir (User, 2020, s. 320). Erkeğe itaatin önemsendiği,

patriyarkal ilişkilerin başat olduğu Türkiye’de; patriyarkal ilişkiler ile kültürel normlar birbirine içkindir ve bu iki yapı birbirini beslemektedir. Bu bağlamda, erkeğin kadından üstün olduğuna dair inanışlar, toplumsal cinsiyet temeline dayalı sosyalleşme, ilişkilerde kadın ve erkeklerin rollerine yönelik beklentiler, kadınların erkeklerden bağımsız sosyal ve yasal statülerinin olduğunu reddeden kültürel kısıtlamalar (Ayman ve Şenol, 2015, s. 14-15) kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılamamasında bir etkidir.

Kadınları şiddete karşı savunmasız ve kırılgan hale getiren kültürel normlar (Ayman ve Şenol, 2015, s. 14), kural olarak kadınların yakın ilişki içinde oldukları kişilerce kendilerine yöneltilecek şiddet davranışlarına karşı eyleme geçmemeyi dayatma eğiliminde olabilmektedir (Kurtoğlu, 2020, s. 37). Nitekim Türkiye’de yapılan araştırmalarda şiddete maruz kalan kadınların, uğradıkları şiddet katlanılmaz boyutlara varmadığı müddetçe kurumsal mekanizmalara başvurmadıklarını göstermektedir (Akadlı-Ergöçmen, 2015, s. 203-220; Yüksel Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015, s. 81-120; Akadlı-Ergöçmen vd., 2015, s. 149-174). Akadlı- Ergöçmen’in (2015) araştırmasındaki katılımcılardan biri son çare olarak bu yola başvurduğunu belirtmiştir “...*Belli bir yerde birikti birikti patladı, polis aklıma geldi, ilk polise başvurdum.*” (s. 205). Kişiler arası ilişkilerin yapısında ve çözüm arayışlarında başat bir etki olarak da kendini ortaya koyan kültürel normlar, kişilerin sorunları algılamalarında da temel etkenlerden biridir (Akkaş ve Uyanık, 2016, s. 34). Sessiz kalmanın ve itaatkar olmanın iyi huylu olma olarak algılandığı toplumumuzda (Efe ve Ayaz, 2010, s. 28) bu durum kadının kendisine ilişkin bakış açısına etki etmektedir. Kadın katılımcılarla yapılan araştırmalar, kadının erkekle tartışmaması gerektiğini (Jansen vd., 2009, s. 59; Yüksel-Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015, s. 107), dolayısıyla şiddet karşısında kadınların gösterdiği en sık tepkinin susma şeklinde olduğunu (Okutan, 2007; Naçar vd., 2009, s. 136; Yanık vd., 2014, s. 108; Yüksel-Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015, s. 107) kadının davranışlarından erkeğin sorumlu olduğunu (Jansen vd., 2009, s. 59; Yüksel-Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015, s. 107), erkeğin haklı

olduğu durumlarda kadını dövebileceği; özellikle geleneksel kodlara sahip olan kadınların evliliğe patriyarkal anlayış çerçevesinde yaklaşarak bunu daha haklı gören bir anlayış içinde olduklarını göstermektedir (Ayan, 2018, s. 257, 259, 261). Kültürel normlar, kadını erkeğin himayesindeki öznel olarak kodlayarak (Kurtoglu, 2020, s. 38), Efe ve Ayaz'ın (2010) araştırmasında olduğu gibi himaye edenin isteklerini yerine getirmeme, ondan izinsiz dışarı çıkma gibi durumlarda şiddetin gerekçesi (s. 27) ve meşrulaştırıcısı/normalleştiricisi olarak işlev görür. Topluma enjekte edilen kültürel yapının etkisiyle (Genç vd., 2019, s. 393) kadınlar zaman zaman bu olayı aile içi bir mesele olarak da yaklaşmaktadır. Bu ise; şiddeti kendi aralarında halletmeleri gereken bir mesele olarak değerlendirmelerine ve bu sorunu ciddi bir sorun olarak görmemelerine yol açabilmektedir (HÜNEE, 2009, s. 229; Akadlı-Ergöçmen vd., 2015, s. 153, 169, 173). Temelde şiddetin ciddi bir sorun olarak görülmemesi şiddeti normalleştirme ve meşrulaştırma yollarından bir diğeridir. Normalleştirme kimi zaman da -bu bölümüm kaleme alındığı dönemde olduğu gibi, bir devlet bakanının TBMM Kadına Yönelik Şiddetin Belirlenmesi Araştırma Komisyonu için yaptığı sunumda; “salgın döneminde kadına şiddet olaylarındaki artış ‘tolere edilebilir’ düzeyde”dir demecinde olduğu gibi (Sözcü, 2021a) politik söylemlerle, sosyal destek mekanizmalarından yoksun olma, kuşaktan kuşağa şiddet olgusunu aktarma ya da aile içi şiddete tanık olma ve bunu kanıksama ile de olabilmektedir. Şiddeti normalleştiren politik söylemler tehlikelidir ve politik arenadaki özensiz üslup erkeğin kadına yönelik şiddet uygulamasında cesaretini artırıcı bir etken olabilmektedir. Örneğin Deutsche Welle Türkçe'nin 2019 yılında hukukçularla ve kadın hakları savunucuları ile yaptığı görüşmelerde uzmanlar; siyasilerin kullandıkları dilin toplumsal algıyı biçimlendirerek saldırgan erkeklerin bu dilden güç ve cesaret aldıklarına ve şiddetin normalleştirilerek kanıksanmasına yol açtığına işaret etmişlerdir (DW, 2019). Esasında, içinde bulunulan toplumsal yapının kültürel bir yansıması olan bu durum, şiddet uygulayan erkekler tarafından da karşılık bulmaktadır. Örneğin, eşini öldürdüğü için 15 yıl ceza almış bir erkek, 6284 sayılı Kanunu Türk Toplumunun kültürüne,

geleneklerine uygun olmadığını şu sözlerle eleştirmiştir: *“Kanunlar kadına çok yetki veriyö. Bu düzen düzen değöl. Bana bir sürü şart koşuyolar. Bu kadar kadının eline silah verersen bu memleket kötüye gider. Kadın ev hanımıdır, acık evine bağılı olsun. Devletin kabahati kadınlara bu kadar yetki vermesi.”* (Yüksel-Kaptanoğılu, 2015, s. 253). Kültürel normlarla erkek ve/ya da ailenin onurunu odağı alarak kural koymanın sebebi, patriyarkal bakış açısıyla toplumun sürdürülebilirliğı için “ortak iyi nedir?” sorusuna yanıt vermedir (Kurtoğılu, 2020, s. 38). Bu ortak iyi çoğunlukla farkında olunmadan toplumdaki kişilerce kodlanmakta, özellikle çoğunlukla yaşamları bulundukları çevre ile sınırlı kalan ve aile içinde olanların aile içinde kalması gerektiğini öğreten kültürel normlarla yetişen kadınlar için (Ergöçmen, 2015, s. 208) yaşadıkları şiddeti bir başkası ile paylaşması; 2008 ve 2014 Türkiye aile içi şiddet araştırmalarında kadınların maruz kaldıkları şiddeti kimseyle paylaşmamaları sırasıyla %48,5 ve %44,3’tür (Akadlı-Ergöçmen vd., 2009, s. 86; Akadlı-Ergöçmen vd., 2015, s. 158) ve yaşadıkları şiddete tanıklık eden kişilerden yardım alabilmeleri mümkün olmamaktadır (Akadlı-Ergöçmen vd., 2015, s. 155). Şiddete maruz kalan kadınlar çoğunlukla bu durumu anneleri, kayınvalideleri gibi kendilerinden yaşça büyük hemcinsleri ile paylaşmaktadır. Ancak şiddet karşısında gelen tepki çoğı zaman kadını korumak ve savunmak yerine; şiddetin katlanılması gereken bir olgu ve bunun kaçınılmaz olduğı kuşaktan kuşağı kadınlık bilgisi ile aktarılarak; normalleştirilmekte, hatta kadının terbiyesi için bunun gerekliliğı dahi savulabilmektedir (User, 2020, s. 299, 300). Dolayısıyla, kadınlar yaşadıkları şiddeti açıkladıklarında veya ailelerinden ya da çevrelerinden yardım talep ettiklerinde de gerekli yardımı çoğunlukla alamadıkları gibi bundan dolayı ailesi ve çevresi tarafından suçlanma durumları da söz konusu olabilmektedir. Bu bağlamda, kadının ailesi, çevresi ve içinde yaşadığı toplum kadına karşı şiddeti destekler bir tutum içine girerek toplumsal bilinçaltında şiddetin normal olduğı algısı yerleştirilmektedir (Ayman ve Şenol, 2015, s. 16). Bu algı ile şiddet görme geçmişı olan kadınlar bile sabretme ve yuvaya sahip çıkma telkinleriyle hem kendileri hem de kendilerinden destek almak için başvuran

kişilere şiddetin normal olduğu telkininde bulunabilmektedir (Kardam ve Yüksel, 2009, s. 150). Şiddetin bu yollarla normalleştirilmesi esasında kadınların neden şiddet karşısında sustuklarının da bir başka göstergesidir (Çelik, 2020, s. 2). Kültürel değerlerin altında şekillenen şiddetin, tanıklık etme ya da maruz kalma yoluyla şiddete ilişkin davranış ve tutumlara etki ettiği, şiddetin normalleştirerek kuşaklara aktarıldığı ve bu durumun şiddet uygulayan erkek için de benzer olduğu yapılan çalışmalarla ortaya konulmaktadır (Ovacık, 2008; Kardam ve Yüksel, 2009; Naçar vd., 2009; Efe ve Ayaz, 2010; Yüksel-Kaptanoğlu ve Çavlin, 2015; Ergöçmen vd., 2015; Eryurt ve Çağatay-Seçkiner, 2015; Aydemir ve Demircioğlu, 2017; Altıparmak, 2015; Altıparmak 2018).

EKONOMİK SEBEPLER

Kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasının önündeki engellerden biri kadınların ekonomik koşulları/ekonomik bağımlılıklarıdır. Evin reisinin erkek olduğu anlayışının egemen olduğu Türkiye’de, temelde evin geçimini sağlama erkeğin görevi olarak kabul edilmekte, kadınların rolü ev içiyle; ev işleri ve bakım sorumluluğu ile sınırlandırılarak, çalışma yaşamında yer alması halen sınırlı düzeyde kalmaktadır.

Tablo 1: İşgücü İstatistikleri

	Erkek	Kadın	Toplam
Nüfus	31.358	31.965	63.323
İşgücü	21.596	10.116	31.712
İstihdam	18.939	8.538	27.477
İşsiz	2.568	1.578	4.236
İşgücüne dahil olmayanlar	9.762	21.849	31.610
İşgücüne katılma oranı (%)	68.9	31.6	50.1
İstihdam oranı (%)	60.4	26.7	43.4
İşsizlik oranı (%)	12.3	15.6	13.4
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	13.6	19	15.3

Kaynak: TÜİK (2021, 12 Nisan), *İşgücü İstatistikleri, Şubat 2021*, Sayı: 37487, <https://data.tuik.gov.tr/>.

TÜİK 15 yaş ve üstü işgücü Şubat 2021 istatistikleri kadın ve erkek için karşılaştırmalı incelendiğinde; kadın işgücü erkek işgücünden az bir farkla da olsa fazla olmasına rağmen, erkeklerin istihdam oranı %60 civarındayken, kadınlarda bu oran %26.7 olarak gerçekleşmekte, kadınların yaklaşık %68'i işgücüne dahil olamamaktadır. Diğer yandan TÜİK'in işsizlik hesaplama yöntemleri göz önünde bulundurulduğunda kadın istihdam oranlarının daha az ve işsizlik oranının ise daha yüksek çıkacağı aşikârdır. Ancak tablo bu haliyle bile kadınların ekonomik koşullarına/eşitsizliklerine ilişkin bize çok şey söylemektedir. Akademik yazında da gelir getirici bir işe sahip olmamanın/ekonomik özerkliğin olmamasının kadına yönelik şiddeti artırdığı çalışmalarla ortaya konulmaktadır (Turhan vd., 2006; Günay vd., 2006; Kocacık ve Doğan, 2006; Ediz ve Altan, 2017). Ekonomik olarak bağımlı olma/ekonomik olarak bağımsız olamama, kadınların şiddete ses çıkarmamalarına ya da kadınları şiddet uygulayanla yaşamaya mecbur etmektedir. Örneğin Baran vd.'nin (2012) yaptığı çalışmada çalışmayan kadınlar, çalışan kadınlara nazaran uğradıkları şiddetten erkeği daha az sorumlu tutmuşlardır (s. 47). 2014 Kadına Yönelik Şiddet Araştırmasında yer alan bir kadın katılımcının uzaklaştırma kararına rağmen evin ve çocuğun giderlerinden dolayı eşini eve almak zorunda kalması şiddete boyun eğmenin/eğmek zorunda kalmanın bir başka örneğidir (Akadlı-Ergöçmen, 2015, s. 309). Diğer yandan kadın istihdam edilse bile, çalışma hayatında kadınların ikincilleştirilen konumu, erkeklerden daha düşük ücretlerle çalıştırılmaları, güvencesiz ve esnek çalışmaya dayalı istihdam biçimleri gibi unsurlar da kadına yönelik şiddete maruz kalmada belirleyicidir. Türkiye'de güvencesiz çalışma biçimlerinin yaygınlaşması ile kadın istihdamının yaygınlaşması arasında paralellik olduğu belirtilmekte, bu ise kadınların ev ve aile içi rollerini pekiştirmektedir (Urhan, 2017). Bu bağlamda araştırmalar, yüksek statülü, sosyal güvenceli ve düzenli gelir getiren bir işe sahip olmanın kadınları şiddetten koruduğunu göstermekte (Ecevit ve Yüksel-Kaptanoğlu, 2020, s. 172-185), kadının alt gelir grubunda yer alıp alması kadının şiddet görme sıklığını artırmaktadır

(Altunay ve Arat, 2007; Arat ve Altınay, 2009; Yüksel-Kaptanoğlu vd., 2012; Yüksel-Kaptanoğlu, vd., 2014).

Kadının ekonomik bağımsızlığında belirleyici bir diğer unsur bir mülke/mülkiyete sahip olmaktır. Bir veya daha fazla mülkiyete sahip olma kadına yönelik şiddeti azaltmaktadır (Ecevit ve Yüksel-Kaptanoğlu, 2020, s. 172-185). Ancak Türkiye’de her ne kadar hukuk alanında atılan adımlarla, kadın ve erkeğin mal bölüşümünde eşit paylaşım esas alınmışsa da uygulamada geleneksel ve kadına yönelik ayrımcı uygulamalar devam ettirilerek kadınlar bu haktan mahrum edilmektedir. Dolayısıyla kadınların halen ekonomik bağımsızlıklarını kazanmanın çok uzağında olduğu Türkiye’de, kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasında ekonomik koşullar büyük bir engel oluşturmaktadır.

POLİTİK TUTUM VE YAKLAŞIMLAR

Kadına yönelik şiddet insan haklarının ihlali anlamına gelmekte, devletlerin hem negatif hem de pozitif yükümlülüklerle; kamusal koruma mekanizmalarını devreye sokmaları, böylece insan hakları ihlallerinin önüne geçmeleri gerekmektedir (Düğmeci ve Gürsel, 2019, s. 848). Negatif yükümlülükler çerçevesinde, devletlerin uluslararası anlaşmalara taraf olmaları, iç hukuk mevzuatında gerekli düzenlemeler yapmaları ve kanunlara aykırı müdahalelerde bulunmamaları gerekir (Düğmeci ve Gürsel, 2019, s. 848; Köksal, 2020, s. 49). Pozitif yükümlülük çerçevesinde ise kadınların şiddetten korunabilmesi ve şiddetin önlenmesi için devletlerin tedbirler almaları; yani aktif olarak müdahale etmeleri gerekir (Düğmeci ve Gürsel, 2019, s. 848). Ancak Türkiye’de kadına yönelik şiddetle mücadelede olumsuz politik tutum ve yaklaşımlar farklı örüntülerle ve çok bileşenli bir şekilde devreye girerek kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılamamasında belirleyici olmaktadır.

“Yerel bir toplumsal cinsiyet eşitliği politikası” bağlamında kendisine çok az yer bulabilen (Oder, 2020, s.43) kadına yönelik şiddet bu ülkede kadın platformlarının girişimi ile belli ölçüde gündeme gelmiş ve gelmektedir. Türkiye’de kadına yönelik şiddet

hiçbir siyasi partinin öncelikli parti programları arasında yer alamadığı gibi, baştan aşağı sorunsal bir yapı barındıran politik tutumlar kadınlara yönelik şiddet konusunda gerekli ivmenin sağlanamamasında belirleyicidir. Bu durum, kadına yönelik şiddetle mücadelede politika belgesi ve program niteliğinde olan ve siyasi iradenin konuya yaklaşımının bir simgesi sayılan ulusal eylem planlarına da yansımaktadır. Örneğin, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı (2007-2013), kadına yönelik şiddete ilişkin bütün ana planlar ve programlara toplumsal cinsiyet eşitliğinin girmesi amacıyla hazırlanmıştır (Kurtoğlu, 2020, s. 49). Bu eylem planının başlığı eşcinsel eğilimlere kapı araladığı için tekrarlanmamıştır (Ülker, 2020, s. 123). Aile İçi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2007-2010), Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2012-2015)/(2016-2020) eylem planları hazırlanmış ancak bu eylem planlarının hiçbirinde kadına yönelik şiddet konusunda devletin görevlerine yer verilmemiştir. Diğer bir husus ise eylem planlarında aile içi şiddete odaklanım söz konusudur (Kurtoğlu, 2020, s. 49, 53). Oysaki kadına yönelik şiddet her alanda ortaya çıkabilecek bir olgudur. Şiddete yaklaşımda kamusal alanla özel alan ayrıştırması yapılarak; kadına yönelik şiddetin aile içi bir mesele olarak görülmesi, kamusal politikalarda muhafazakâr ve geleneksel toplumu bilinçli olarak dönüştürmekten kaçınma (Ülker, 2020, s. 128); zihniyet değişimi dönüşümünden (Köksal, 2020, s. 51) özellikle sakınma olarak değerlendirilebilir. Burada belirtilmesi gereken bir başka husus; örneğin 2016-2020 eylem planında olduğu gibi eylem planlarında genel bir politika ve plan bütünlüğünden yoksunluk ve kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyet eşitliği arasındaki bağın kurulmaması (Ülker, 2020, s. 128), teknik ifadelerle konunun geçirtilmesidir.

6284 sayılı Kanun'da, 2996/2007 tarihli Başbakanlık Genelgesi'nde, eylem planlarında kurumlar arası işbirliğinden bahsedilmektedir. Ancak bu işbirliğinin nasıl olacağı, sorumluluğun kimde olması gerektiği ve ilgili yükümlülüklerin ne şekilde uygulanacağı noktasında uygulamada belirsizlikler yaşanmaktadır (Şen, 2018, s. 143). Bu ise kadına yönelik şiddetle

mücadele etme ve ortadan kaldırmada bir başka engeldir. Ayrıca Türkiye’de kadınlara yönelik bir bakanlık olmadığı gibi kadınlara yönelik şiddet konusunda faaliyet gösteren kadın örgütleri de genelde politik süreçlerin dışında tutulmaya çalışılmaktadır. Örneğin 2015 yılında ilk kez İstanbul Sözleşmesi’nin uygulanmasını izlemek üzere oluşturulan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu’nun (GREVIO) oluşturulmasında kadın örgütleri dışlanmıştır (Ülker, 2020, s. 123). Benzer şekilde 2020 yılında hazırlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Koordinasyon Planı (2020-2021), şimdiki adı ile Aile ve Sosyal Hizmetler, Adalet, Sağlık, İşçileri, Milli Eğitim ve Diyanet İşleri Bakanlıkları ile işbirliği içinde hazırlanmış, ancak bu konuda kadın örgütlerinin görüşlerine başvurulmamıştır. Diğer yandan bir sorunu dile getirmenin, politikacıları göreve çağırmanın en demokratik yollarından biri toplu eylem yapmaktan geçmektedir. Ancak İstanbul Sözleşmesi’nin feshinde olduğu gibi (Sözcü, 2021b), kadın örgütleri, kadına yönelik şiddetin engellemesi amacıyla ne zaman bir eylem için sokaklara dökülseler polisin engellemesi ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede alınması gereken tedbirleri belirleme ve şiddetin boyutlarını ortaya koymada temel unsurlardan biri, şiddetin neden, niçin, nasıl ve nereden kaynaklandığını ortaya koyan çalışmaların devlet kanalları aracılığıyla yapılması ve şiddete ilişkin istatistiklerin benzer yollarla toplanıp yayınlanmasıdır. Diğer yandan, kadına yönelik şiddetin görünür hale gelebilmesi ve çeşitli şiddet biçimlerine ilişkin farkındalıkların artmasını sağlama bakımında da veri akışına ihtiyaç vardır (Yüksel-Kaptanoğlu, 2020, s. 9). Ancak 2008 yılı öncesine kadar kadına yönelik şiddet konusunda verinin olmayışı, buna ilişkin meclise verilen soru önergelerine genel olarak yanıt alınamayışı bu alanda bir sorundur. Diğer yandan 2019’da Türkiye Polis Akademisinin kadına yönelik şiddete ilişkin yayınladığı rapordaki veriler, Kadına Yönelik Şiddeti Önleyeceğiz Platformunun bu konudaki verilerinin altındadır (Kav, 2020a, s. 44; Kav, 2020b, s. 94). Buna ek olarak, istatistiksel veri akışında Türkiye’de en önemli kurum olan Türkiye İstatistik Kurumunda

örneğin ölüm istatistiklerinde şiddet nedeniyle ölüme ilişkin bir kod olmadığı gibi, öldürülen kadınlara ilişkin demografik ve sosyal verilere ilişkin de bir veri paylaşılmamaktadır (Çavlin, 2020, s. 373-374). Buna, Ayşenur İslamoğlu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı olduğu dönemde Almanya’da Türkiye’dekinden daha çok kadın cinayeti işlendiğini gerekçe göstererek “Almanya’daki durumu hiç duymuyoruz ama Türkiye’dekini sağır sultan bile duyuyor” yönündeki demecinde olduğu gibi (Diken, 2015), ülkeyi yönetenlerin kadına yönelik şiddetin artmadığı, görünür olduğu yönündeki tutumu eklenmektedir. Kadına yönelik şiddet konusunda yayınlanan başka bazı verilerde de; koruyucu tedbir kararı alınan kadın sayısı gibi, kurumlar arasında ciddi farklılıklar olabilmektedir (Şen, 2018, s. 149). Ayrıca, HÜNEE tarafından 2008 ve 2014’te gerçekleştiren Türkiye Kadına Yönelik Şiddet Araştırması’nın 2020 yılında tekrarlanması gerekirken bu konuda herhangi bir girişim henüz yoktur. Tüm bunlar hem politik olarak kadına yönelik şiddet konusunda gerçek anlamda bir dönüşümün yaşanmadığının bir göstergesidir. Hem de devletin yükümlülüklerini yerine getirmesi ve devlete karşı kamuoyu oluşturma bakımından gerekli olan resmi veriler noktasında boşlukların varlığını göstermektedir (Kav, 2020a, s. 39-47).

Türkiye, kadına yönelik şiddet hususunda, uluslararası arenada yaptırımı ve bağlayıcılığı olan, şiddeti kadın-erkek eşitsizliğinden kaynaklı bir sorun olarak ele alarak; toplumun kadına dayattığı cinsiyetçi rollerde eşitsizlikleri ortadan kaldırmada önlem, tedbir ve programların üretilmesinde öncülük eden ve devlete hem negatif hem de pozitif yükümlülükler getirme noktasında önemli bir yere sahip olan İstanbul Sözleşmesi’ni ilk imzalayan ülkelerden biri olmuştur. Sözleşme, iç mevzuatımıza da yön vererek 6284 sayılı Kanunun hazırlanmasında referans olarak kabul edilmiştir. Ancak sözleşme kabul edildiği günden beri, “toplumsal cinsiyet” ve “cinsel yönelim” gibi ifadelerden hareketle, sözleşmenin eşcinselliğin önünü açtığı, bunların ise Türk aile yapısına uygun olmadığı gerekçe gösterilerek, bazı kesimlerin eleştiri odağı olmuştur. Mevcut hükümetçe imzalanan sözleşme yine bu hükümetçe feshedilmiştir. Ancak sözleşmenin feshiyle,

sivil toplum kuruluşlarının kadın şiddetine ilişkin davalara müdahil olup olamayacağı, sözleşmeden hareketle hazırlanan 6284 sayılı Kanun’la kadınlara verilen hakların geri alınıp alınmayacağı, sözleşmenin askıya alınmasıyla 6284 sayılı Kanun metnin tehlikeye düşüp düşmeyeceği ve aksaklıklara rağmen şiddetin önlenmesi hususunda kurumlara düşen görevlerin yerine getirilip getirilmeyeceği noktalarında belirsizlikler yaşanmaktadır.

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİ ÖNLEME KAPSAMINDAKİ UYGULAMALARIN YETERSİZLİĞİ

Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasında uygulamaların yetersizliğini tüm yönleri ile ele almak bu çalışma kapsamında mümkün olmamakla birlikte, genel bir çerçeve sunulmaya çalışılacaktır.

6284 sayılı Kanun kapsamında kadınlara yönelik şiddetle mücadele kapsamında devlete bir takım şiddeti önleme yükümlülükleri verilmiştir. Bu bağlamda 2012 yılında pilot uygulama olarak başlatılan (Uygur, 2020, s. 100) ve 2021 yılı itibariyle 81 ilde faaliyet gösteren Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri ŞÖNİM’ler (ASHB, 2021) bu anlayışın bir sonucudur. Tek kapı modeline dayanan ŞÖNİM’lerde kadınlara hukuki, psikolojik ve sağlık alanlarında destek verme, kadınlara ilişkin tedbir kararlarını yerine getirme ve bu kararların izlemesini sağlama gerçekleştirilmektedir (Uygur, 2020, s. 100). Ancak sayıca artış gösteren ŞÖNİM’lerin niteliğine ilişkin sorunlar sık sık gündeme gelmektedir. Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında yönetmelik ancak 2016’da yürürlüğe konmuştur. Bu sürece kadar bu birimlerdeki çalışmalar, ŞÖNİM personelinin şiddete karşı bakış açısına ve tavrına bağlı olarak her ilde farklı şekillerde yürütülmüştür. Yönetmelik yayınlandıktan sonra da, yönetmeliğin ne derece uygulandığı ve/veya uygulanabilirliği soru işareti oluşturmıştır. Örneğin yönetmelikte “*fiziki koşulların uygun olması hâlinde ve bütçe imkânları dâhilinde yönetim, bireysel görüşme, polis irtibat, sağlık, çocuk oyun, hukuki destek, psiko-sosyal destek, eğitim, iş-meslek danışmanlığı, güvenlik,*

arşiv, danışma-yönlendirme bölümleri oluşturulur.” (m, 6/1) denilmiştir. Ancak günümüzde bu birimler ŞÖNİM bünyelerinde oluşturulmamıştır. Esasında tek kapı sistemi esas alınarak hayata geçirilen ŞÖNİM'lere ilişkin sorunlar ayrı bir çalışmaya konu olabilecek kadar fazladır. Dolayısıyla mevcut diğer sorunların bazıları şu şekilde sıralanabilir: ŞÖNİMLER’de çalışan personelin sayıca yetersizliği ve personelin şiddete uğrayanlara karşı davranışı; 2014 HÜNEE araştırmasında katılımcılar bu konudaki şikâyetlerini dile getirmişlerdir (Akadlı-Ergöçmen, 2015, s. 218). Mor Çatı’nın 2020 Eylül-Ekim dönemi kadına yönelik şiddet raporunda da ŞÖNİM’lerin niteliğine, bütüncül destek hizmetlerine ve personelin tavrına ilişkin sorunlara yer verilmiştir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2020). ŞÖNİM’ler hâlihazırda barınma hizmetine öncelik vermektedirler. Şiddete uğrayan kadınlar savcı, polis ve ŞÖNİM çalışanlarının her birine ayrı ayrı derdini anlatmak zorunda kalmakta, dolayısıyla tek kapı sistemi uygulanamamaktadır. Ayrıca ŞÖNİM’ler şiddete uğrayanlar tarafından pek bilinmemekte, şiddete maruz kalan kadınlar polis ve sığınakları bilmektedirler; 2014 kadına yönelik şiddet araştırmasında kadınların %81’i polis ve sığınakları bildiklerini belirtmişlerdir (Akadlı-Ergöçmen, 2015, 280-286).

Şiddete uğrayan kadınlara yönelik sığınakların yeterli olmayışı uygulamadaki bir başka sorundur. Türkiye’de hâlihazırda bakanlığa bağlı 112, belediyelere bağlı 32, Göç İdaresine bağlı 3 ve bir sivil toplum kuruluşuna bağlı 1 sığınma evi vardır (ASHB, 2021). Oysaki, 2005 tarihli 5393 sayılı Belediyeler Kanunu’yla büyükşehir belediyelerinin ve 100.000’in üzerinde nüfusu olan belediyelerin sığınma evi açma yükümlülükleri kayıt altına alınmıştır (m., 14/1a). Diğer yandan ŞÖNİM’lerde olduğu gibi sığınma evinin koşullarına ilişkin olumsuzluklar da araştırmalara ve güncel haberlere yansımaktadır (Akadlı-Ergöçmen, 2015, s. 306; Evrensel, 2018).

Kadın acil yardım ihbar uygulaması (KADES) ve elektronik kelepçe uygulamaları son yıllarda hayata geçirilen uygulamalardır. KADES, İçişleri Bakanlığı ile o dönemki adı ile Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı işbirliğiyle şiddete uğrayan kadınlara

hızlı müdahale amacıyla 2018 yılında mobil bir uygulama olarak hizmete girmiştir. Ancak KADES kullanımı için akıllı telefon gerekliliği, uygulamayı indirebilme bilgisine sahip olma, uygulamanın kullanılabilirliği için internet erişiminin gerekliliği, konumu doğru bildirme, dahası uygulamadan haberdar olma gibi unsurlar bu panik butonu uygulamasının yaygın kullanımını engellemektedir. 2019 yılından bu yana 15 ilde, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığının işbirliği ile pilot uygulama olarak başlatılan elektronik kelepçe uygulaması ise henüz 81 ilde uygulamaya geçmiştir. Belirtelim ki, elektronik kelepçe kararına rağmen kelepçe yokluğu nedeniyle bu uygulamada da aksaklıklar yaşanmaktadır (Özgür Manşet, 2021). Diğer yandan Türkiye’de, Avrupa’daki gibi cinsel şiddet kriz izleme merkezi yoktur. Benzer şekilde, cinayeti önleme risk birimleri de yoktur. Bu durum, ortada her türlü şiddet riskinin olduğunu ancak bu riski ortadan kaldıracak, risk analizlerini yapacak merkezlerin olmadığını göstermektedir.

Türkiye’de her ne kadar tek kapı sistemi ile ŞÖNİM’ler oluşturulmuş olsa da şiddete uğrayan kadınların başvurdukları merciler içinde emniyet güçleri (karakollar) ilk sırayı almaktadır. 2008 ve 2014 HÜNEE araştırmasında da bu alanda uygulamada ortaya çıkan yetersizlikler benzerdir. Örneğin 2014 HÜNEE araştırmasında temel olarak; bu alanda görevli personelin toplumsal cinsiyet algısı eksikliği ve yeterli bilgiye sahip olmaması, şiddet görenle şiddet uygulayanı barıştırma çabası içine girmesi şiddete uğrayan kadınlar tarafından dile getirilen sorulardır (Akadlı-Ergöçmen, 2015, s. 212-213). Benzer bulgulara Mor Çatı’nın 2020 Eylül-Ekim dönemi raporunda da yer verilmiştir (Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 2020). Diğer yandan 2014 HÜNEE raporunda bu alanda görev alan polisler ise fiziki imkânların yetersizliğini; iletişim araçlarının, mekan olanaklarının sınırlılığı, bu alanda hizmet verebilecek polis sayısının azlığı, ulaşım için yeterli sayıda araçların olmaması gibi sorunları dile getirmişlerdir (Akadlı-Ergöçmen, 2015, 314-315)³. Ayrıca,

³ Nitekim bu çalışmayı yapma fikrinin doğduğu 2020 yılının Aralık ayında kadına yönelik şiddeti konu edinen bir tartışma programına mesaj göndererek

İstanbul Sözleşmesi'nin feshedildiği şu günlerde basına yansıyan haberlerde, sözleşmenin feshi gerekçe gösterilerek şiddet nedeniyle karakola başvuran kadınların şiddet başvurularının alınmadığına yer verilmektedir⁴ (Deutsche Welle Türçe, 2021; Evrensel, 2021; Duvar, 2021). Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasının önündeki engellerden bir diğeri; Türk Ceza Kanunu'nda kadına yönelik işlenen suçlarda eş olma konusunun nitelikli hal olarak düzenlenmemesidir. Oysaki kadına yönelik şiddette; tehdit, şantaj, konut dokunulmazlığını ihlal etme, iş ve çalışma hayatının ihlali gibi eylemler genelde kadınların eski eşi ya da ayrılmak üzere oldukları eşleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Ancak ceza kanununda bu tür eylemler için nitelikli hal düzenlemeleri yapılmamaktadır (Yalçın, 2020, s. 12). Bu ise uygulamalarda kadınlar aleyhine olumsuzluklarla sonuçlanmaktadır. Ayrıca yukarıda da belirtildiği gibi kadına yönelik şiddette takdir indirimleri, kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılamamasında bir başka uygulama yetersizliğidir. Evrensel hukukun bir parçası olan ceza indirimlerinde amaç sanığı topluma kazandırmadır. Ancak uygulamada takdir indirimlerinin savcı ve hakime bırakılmasıyla, çoğu zaman “pişmanlık”, “iyi hal/kravat indirimi”, “haksız tahrik” indirimleri “standart bir hak” olarak kullanılmaktadır (Kav, 2020a, s. 144). Oysaki takdir indirimleri suçu işleyenin geçmişi, sosyal yaşantısı, suç sonrasında sergilediği davranışlar gibi gerekçelendirilmeli, suç sonrası sergilenen davranışlar; duruşmalar sırasında saygılı davranmak şeklinde değil de, yaptığı suçtan dolayı pişman olmak, yargıya yardımcı olmak gibi durumlar olmalıdır (Yalçın, 2020, s. 15).

Yaşam tehlikesi altındaki kadınlara verilen tedbir kararı veya koruma kararlarının uygulamada işlevsizliği; polisin sayıca yetersiz kalması (HÜNEE, 302) ya da mahkemeden tedbir kararı alınmasına rağmen şiddete uğrayan kadınlar için zaman zaman

katılan bir emniyet müdürü de kadına yönelik şiddet konusunda yeterli sayıda polis olmadığını dile getirmiştir.

⁴ Emniyet bu yönde çıkan haberleri yalanlarken hukukçular aksini söylemektedir (Duvar, (2021), *Emniyet Yalanladı Ama Avukatlar Israrlı: Koruma Kararı İçin Başvuran Kadınlar Geri Çevriliyor*, 3 Haziran 2021 tarihinde <https://www.gazeteduvar.com.tr/> adresinden alındı.

yetersiz kalması (User, 2020, s. 330) veya başvuruya rağmen sonuç alınamaması (Eryılmaz-Ayata, s. 347) bir başka uygulama yetersizliğidir. Örneğin 11 Ekim 2019'da boşandığı eşi tarafından uğradığı saldırı sonucu satırda öldürülen A.T.A. öldürülmeden önce 23 kez suç duyurusunda bulunarak koruma kararı talep etmiş, ancak hepsi takipsizlikle sonuçlanmıştır (Hürriyet, 2020b). Belirtelim ki, 2014 HÜNEE araştırmasında da benzer bir durum söz konusudur. Araştırmaya göre, ısrarlı takibin önlenmesi için başvuruda bulunan kadınların yarısından fazlasının başvurusu sonuçsuz kalmış, kadınların %15'i önleyici tedbir, %9'u ise koruyucu tedbir kararı alabilmiştir (Eryılmaz-Ayata, s. 366-367).

SONUÇ

Çalışmada kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasının önündeki engeller konu edinilmiş, bunların katmanlı ve sarmal bir yapıya sahip olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Her ne kadar kadına yönelik şiddetin ortadan kalmasının önündeki engeller mümkün olduğunca kapsamlı olarak sunulmaya çalışılmışsa da, bu engeller akademik bir çalışmada olması gereken sınırlar içinde sınırlandırılmış bir çerçevede ve alanda sunulan fotoğraftır. Ancak bu fotoğraf karesi içindeki sunu bile birçok bakımdan ipuçları sunmaktadır.

Beş başlıkta yapılandırılan çalışmada patriyarkal anlayışta, halen varlığını sürdüren patriyarkanın toplumsal düzeni şekillendirerek, eril tahakkümünü dayatmasının ve buna bağlı olarak kadının toplumsal ilişkilerde ikincilleştirilmesinin kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasının önünde engel teşkil ettiği detaylandırılmaya çalışılmıştır. Ayrıca, patriyarkal düzenin devamı olarak kadına yönelik şiddette kamusal alan ve özel alan ayrıştırmasının sürekli gündeme getirilmeye çalışılmasının yarattığı tehlikeler güncel haberler ve araştırmalar ışında ele alınarak bu tavrın kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasını engellediği görünür kılma çabası içine girilmiştir.

Şiddeti pekiştiren kültürel normlar ve şiddetin normalleştirilmesi başlığında ise; patriyarka ile kültürel normların iç içeliği, toplumsal kültür aracılığıyla kadınların şiddete karşı

kırılganlaştırıldığı, kültürel normlar aracılığıyla kadının şiddet algısının şekillendiği ve bu algının erkek için de benzer olduğu, kadının erkeğin himayesindeki özneler şeklinde kodlanmasının şiddeti normalleştirdiği, dolayısıyla şiddetin kuşaktan kuşağa ve öğrenilen bir davranış şekli olduğu, zaman zaman siyasal söylemler aracılığıyla da şiddetin normalleştirildiği ve bu normalleştirmenin erkeklerde de karşılık bulduğu ortaya konularak tüm bunların kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasının önünde engeller oluşturduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Ekonomik sebepler başlığında ise; genel olarak evin geçimini sağlamanın erkeğin görevi olarak görüldüğü, kadınların rollerinin ev içiyle sınırlandırıldığı, kadınların çalışma hayatında yer almalarının halen sınırlı düzeyde olduğu, kadınlar çalışma hayatında yer alsalar bile yüksek statülü, sosyal güvenceli bir işte çalışmadıkları müddetçe ekonomik olarak erkeklerin çok gerisinde kaldıkları, mülkiyete sahip olmanın kadına yönelik şiddeti durdurmada bir etken olduğu, ancak Türkiye’de mal bölüşümünde kadın-erkek ayrımı uygulamalarının devam ettirildiği ve sıralan tüm ekonomik olumsuzlukların ve uygulamaların ise kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasının önünde engeller oluşturduğu detaylandırılmaya çalışılmıştır.

Politik tutum ve yaklaşımlar başlığında ise kadına yönelik şiddetin engellemesinin önündeki engeller; yerel toplumsal cinsiyet eşitliği politikalarının eksikliği, eylem planlarında politik tutumun bir yansıması olarak devletin kadına yönelik şiddet konusunda görevlerine yer verilmeyişi, kadına yönelik şiddette aile içi şiddetin odağa alınarak, şiddette özel alan ve kamusal alan ayrıştırmasının yapıldığı, genel bir politika ve plan bütünlüğünün yokluğu, muhafazakar ve geleneksel zihniyetin politikalara yansıması şeklinde ele alınmıştır. Ayrıca, kurumlar arası işbirliği oluşumu için gerekli adımların atılmadığı, sadece kadın sorunlarını ele alan bir bakanlığın yokluğu, kadın örgütlerinin politik süreçlerin dışında tutulmaları ve bu örgütlerin kadına yönelik şiddete karşı eylemliklerinin engellenmesine yer verilmiştir. Buna ek olarak, kadına yönelik şiddet araştırmalarının ve istatistiklerin eksikliği, şiddete yönelik politikacıların tutumları, İstanbul Sözleşmesi’nin

feshi, bunun yarattığı belirsizlikler ve olası yaratacağı olumsuzluklar ele alınarak tüm bunların da kadına yönelik şiddetin ortadan kalkmasında engeller yarattığı ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Son başlıkta ise; ŞÖNİMLER'in niteliğine ilişkin sorunlar, sığınakların yeterli olmayışı, KADES ve elektronik kelepçe uygulamalarının yetersizliği, şiddetin engellenmesine ilişkin önemli bazı birimlerin yokluğu, kolluk kuvvetlerinin; kadına yönelik şiddete ilişkin algısı ve bilgi eksiklikleri, şiddete uğrayanlar ile şiddeti uygulayanları zaman zaman uzlaştırma çabalarına girmeleri, fiziki koşullarının yetersizlikleri, İstanbul Sözleşmesi'nin feshiyle şiddet alanında görev yapma isteksizlikleri, Türk Ceza Kanunu'nda kadına yönelik işlenen suçlarda eş olma konusunun nitelikli hal olarak düzenlenmemesi, takdir indirimleri, tedbir ve koruma kararlarının işlevsizliği ele alınarak, bunların kadına yönelik şiddetin ortadan kalmasının önündeki engeller olduğu detaylandırılmıştır.

KAYNAKLAR

- Akadlı-Ergöçmen, B. (2015), Kadına Yönelik Şiddetle İlgili Kurumsal Başvuru Süreci içinde, *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması* (s. 203-224), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Akadlı-Ergöçmen, B., Üner, S., Abbasoğlu, A. ve Gökçen, C. (2015), Kadınların Aile İçi Şiddetle Mücadelesi içinde, *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması* (s. 149-174), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Akkaş, İ. ve Uyanık, Z. (2016), Kadına Yönelik Şiddet, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 32-42.
- Altınay, A. G., Arat, Y. (2007) Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet, İstanbul: Punto.
- Altınay, A. G., Arat, Y. (2009) Violence Against Women in Turkey, İstanbul: Punto.

- Altıparmak, İ. B., (2015), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede ŞÖNİM'lerin Rolü: Ankara Örneği, *The Journal of Academic Social Science Studies*, 36, 449-464.
- Altıparmak, İ. B. (2018). Sosyal Öğrenmenin Aile İçi Şiddete Etkisi. *Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(34), 233-262.
- ASHB (2021), *Kadına Yönelik Şiddeti Önlemede Merkez Nokta ŞÖNİM'ler*, 3 Haziran 2021 tarihinde <https://www.aile.gov.tr/haberler/kadina-yonelik-siddeti-onlemede-merkez-nokta-sonim-ler/> adresinden alındı.
- Ayan, S. (2018). Kadın Algısında Kadına Yönelik Şiddet; Türkiye'de Kadın Sığınma Evleri Üzerine Bir İnceleme, *Journal Of Human Sciences*, 15(1): 251-264.
- Aydemir, L.ve Demircioğlu, E. (2017), Trabzon İli Ortahisar İlçesi'nde Yerli Halkın Şiddet Algısı Ve Yaşanan Şiddet Gerçekliğine İlişkin Sosyolojik Bir Araştırma, *Karadeniz İncelemeleri Dergisi*, 11(22), 139-160.
- Ayman, Z. ve. Şenol, N. (2015), *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin Nedenleri, Sonuçları, Alınacak Önlemler*" 27 Mayıs 2021 tarihinde https://vatandas.jandarma.gov.tr/KYSOP/uzaktan_egitim/Documents/2%20KYAIS.pdf adresinden alındı.
- Baran, A. G., Kütük, B. Ş. ve Maybek, D. (2012). Kadınların Eşleri Tarafından Gördükleri Şiddeti Meşrulaştırmaları Üzerine Kamusal Alanın Etkisi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(2), 41-50.
- Bianet (2016, 18 Kasım), *2005'te Kanundan Çıkartılmıştı, Tecavüzcüyle Evlendirme Geri Dönüyor*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://m.bianet.org/> adresinden alındı.
- Birgün (2020, 17 Haziran), *Ayrılmak İsteddiği Erkek Tarafından Katledilen Merve Kotan'ın Ablasından Çağrı*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.birgun.net/> adresinden alındı.
- Birgün (2021, 29 Mart). *Yargıtay, Şule Çet Davasında Verilen Cezayı Az Buldu: Uygulanan İndirim Yersiz*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.birgun.net/> adresinden alındı.

- Çelik, H. (2020), *Aile İçi Şiddet*, 21 Mayıs 2021 tarihinde https://insamer.com/rsm/icerik/dosya/dosya_3420.pdf adresinden alındı.
- Deutsche Welle Türçe (2019, 3 Ekim), *İktidarın Söylemleri Kadına Şiddeti Nasıl Etkiliyor?*, 27 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.dw.com/> adresinden alındı.
- Deutsche Welle Türçe (2021, 19 Nisan), *Şiddet Mağduru Kadınlar: Karakol Kapısından Dönmek*, 27 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.dw.com/tr/> adresinden alındı.
- Diken (2015, 2 Ocak), *Aile Bakanı İslam'ın Derdine Bak: 'Kadın Cinayetlerini Sağır Sultan Bile Duyuyor'*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://www.diken.com.tr/> adresinden alındı.
- Doğrucan, A. ve Yıldırım, Z. (2020), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet zerine Bir İnceleme, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(29), 122-138.
- Dğmeci, F. ve Grsel, E. (2019), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetin nlenmesi Hususunda Devletin Yükümlülükleri Ve Sorumluluğu, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 21(2), 843-873.
- Ecevit, Y. veYksel-Kaptanoğlu, İ. (2020), Yüksel-Kaptanoğlu, İ. (2020), Ekonomik zerklik Kadınları Eviçi Şiddetten Koruyor mu?, *Kişisel Olan Politiktir: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 153-191), İstanbul: Notabene.
- Ediz, A. ve Altan, Ş. (2017), Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet zerine Bir Alan Araştırması, *TBB Dergisi*, zel Sayı, 397-410.
- Efe, Ş. Y. ve Ayaz S. (2010), Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11, 23-29.
- Ertürk, Y. (2020), Kadına Yönelik Şiddeti Kavramsallaştırmak içinde, *Kadına Yönelik Erk'ek Şiddeti İle Mücadele Sorunlar ve çareler* (s. 17-24), İstanbul: Beta.

- Eryılmaz, S. ve Ayata, Ö. (2020), Türkiye’de Israrlı Takip Olgusu içinde, *Kişisel Olan Politikadır: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 7-33), İstanbul: Notabene.
- Eryurt, M.A. ve Çağatay, P. (2015), Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları içinde, *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet* (s. 125-144), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Evrensel (2018, 4 Şubat), *Sığınmaevi Deneyimini Yaşayan Kadınlar Yaşadıklarını Anlattı*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://www.evrensel.net/> adresinden alındı.
- Evrensel (2021, 6 Nisan), *Şiddete Uğrayanlar Devlet Kapısından Döndürülüyor*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://www.evrensel.net/> adresinden alındı.
- Genç, Y. ve Kara, H. Z. (2016), İç Göç Sürecinde Birey Rollerinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi, *Pesa Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 31-40.
- Genç, Y., Altıparmak, İ. B. ve Gündüz, U. (2019), Kadına Yönelik Şiddetin Erkekler Tarafından Değerlendirilmesi: Sakarya Örneği, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 391-408.
- Günay T., Giray, H., Harç, B., Köksal, B. ve Sarı, S. (2006), İzmir’de Bir Gecekondu Bölgesinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, *Sağlık ve Toplum*, 16, 31-37.
- Haber Türk (2015, 9 Kasım), *Hatice Kaçmaz Cinayetinde Gerekçeli Karar Açıklandı*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.haberturk.com/> adresinden alındı.
- Haber Türk (2021, 1 Nisan), *Son Dakika Haberi Emine Bulut’un Katili Fedai Varan’ın Cezası Onandı!*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.haberturk.com/> adresinden alındı.
- HÜNEE (2009), *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*, Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- HÜNEE (2015), *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2014*, Ankara: Elma Yayıncılık.

- Hürriyet (2016, 8 Eylül). *Karısını 43 Yerinden Tornavida İle Yaraladı, İyi Halden 11 Yıl Hapis Aldı*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/> adresinden alındı.
- Hürriyet (2020a, 11 Ocak). *Aile Bakanlığı'ndan İstinafa Şule Çet Başvurusu: İyi Hal İndirimi Ve Alt Sınırdan Ceza Vicdanı Sızlattı*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/> adresinden alındı.
- Hürriyet (2020b9 Temmuz), *Ayşe Tuba Arslan Cinayetinde Tüyler Ürperten Detaylar*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/> adresinden alındı.
- Jansen, H. A. F. M., Üner, S. ve Kardam, F. (2009), Kadına Yönelik Şiddetin Yaygınlığı içinde, *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet* (s. 45-70), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu (2021), *Şiddetten Ölen Kadınlar İçin Dijital Anıt*, 1 Haziran 2021 tarihinde <http://anitsayac.com/> adresinden alındı.
- Kardam, F. ve Yüksel, İ. (2009), Aile İçi Şiddet Algısı: Niteliksel Araştırma Sonuçları içinde, *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet* (103-181), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Kav, G. (2020a), *Yaşasın Kadınlar Türkiye'de Kadın Cinayetleri Gerçeği ve Çözüm Yolları*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Kav, G. (2020b), Kadın Cinayetleri, Feminist Mücadele ve Dava Takipleri içinde, *Kadına Yönelik Erk'ek Şiddeti İle Mücadele Sorunlar ve Çareler* (s. 91-102-54), İstanbul: Beta.
- Kocacık, F., Kutlar, A. ve Erselcan, F. (2007), Domestic Violence Against Women: A Field Study in Turkey, *Soc Sci J*, 44, 698-720.
- Köksal, D. (2020), Kadına Yönelik Şiddet Davalarında Devletin Pozitif Yükümlülüğü içinde, *Kadına Yönelik Erk'ek Şiddeti İle Mücadele Sorunlar ve Çareler* (s. 47-54), İstanbul: Beta.

- Kurtoğlu, A. (2020), Kadınlara Yönelik Şiddet İle Mücadelede Etik Normlar, Kanıta Dayalı Politika Üretmek ve Ulusal Eylem Planı içinde, *Kişisel Olan Politikadır: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 35-77), İstanbul: Notabene.
- Milliyet (2013, 19 Nisan), *19 Yaşındaki Genç Kadını Döverek Öldürdüler*, 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/> adresinden alındı.
- Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı (2020), *Koronavirüs Salgını ve Kadına Yönelik Şiddet / Mor Çatı Eylül – Ekim 2020 Raporu*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://morcati.org.tr/izleme-raporlari/koronavirus-salgini-ve-kadina-yonelik-siddet-mor-cati-eylul-ekim-2020-raporu/> adresinden alındı.
- Moroğlu, N. (2012), Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi 6284 sayılı Yasa ve İstanbul Sözleşmesi, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 99, 357-380.
- Naçar, M., Baykan, Z., Poyrazoğlu, S. ve Çetinkaya, F., (2009), Kayseri İlinde İki Sağlık Ocağı Bölgesinde Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8(2), 131-138.
- Oder, B. E. (2020), Yargısal Cinsiyetçilikten Mağdur Odaklılığa: Şiddet Karşısı Hukuku Etkili Kılmak içinde, *Kadına Yönelik Erk'ek Şiddeti İle Mücadele Sorunlar ve Çareler* (s. 41-45), İstanbul: Beta.
- Okutan, N. (2007), *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet-Van'da Kadınların Şiddet Deneyimleri, Şiddeti Doğuran Koşullar ve Baş Etme Biçimleri, Şiddetin Kadın Sağlığına Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Ovacık, A. C. (2008), *Aile İçi Şiddetin Erkek Çocuğun Şiddet İçeren Suç İşleme Davranışına Etkileri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü.

- Özgür Manşet (2021, 28 Nisan), *Şiddete Maruz Bırakılan Kadın Karakoldan Eve Gönderildi*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://ozgurmanset.net/> adresinden alındı.
- Sabah (2019, 20 Kasım), *Güleda Cankel'i Öldüren Zafer P.'Den Cinayet İtirafı Geldi! Son Dakika Gelişmesi Kan Dondurdu: "Boğazını Sıktım, Yatağa Yatırdım..."* 21 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/> adresinden alındı.
- Sözcü (2021a, 22 Mayıs), *Bakan Derya Yanık'ın İfadelerine Tepki Yağdı*, 27 Mayıs 2021 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/> adresinden alındı.
- Sözcü (2021b, 20 Mart), *'İstanbul Sözleşmesi' Feshine Tepki! Sokağa Döküldüler*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://www.sozcu.com.tr/> adresinden alındı.
- Şeker, D. ve Uçan, G. (2016), Göç Sürecinde Kadın, *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 199-214.
- Şen, A. A. (2018), Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası İşbirliği Süreci Ve 6284 Sayılı Yasanın Uygulanabilirliği, *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 11(22), 141-161.
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (2009), *Erken Yaşta Evlilikler Hakkında İnceleme Yapılmasına Dair Rapor*, 18 Mayıs 2021 tarihinde http://sagliktagenc.org/zile/uploads/2018/01/Erken_Evlilik_Raporu.pdf adresinden alındı.
- TBMM (2016), *Aile Bütünlüğünü Olumsuz Etkileyen Unsurlar ile Boşanma Olaylarının Araştırılması ve Aile Kurumunun Güçlendirilmesi İçin Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss399.pdf> adresinden alındı.
- Turhan, E., Güraksın, A. ve İnandı, T. (2006), Erzurum'da Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet, *Sağlık ve Toplum*, 16, 24-30.

- TÜİK (2021, 12 Nisan), *İşgücü İstatistikleri, Şubat 2021*, Sayı: 37487, 6 Haziran 2021 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/> adresinden alındı.
- Urhan (2017), *Kadın Emeği ve Güvencesizlik*, 29 Mayıs 2021 tarihinde <https://petrol-is.org.tr/kadindergisi/sayi54/kadin-istihdami.htm> adresinden alındı.
- User, İ. (2020), Kadınlara Yönelik Şiddet İle Mücadelede Etik Normlar, Kanıta Dayalı Politika Üretmek ve Ulusal Eylem Planı içinde, *Kişisel Olan Politikadır: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 279-325), İstanbul: Notabene.
- Uygur, G. (2020), Kadına Yönelik Toplumsal Cinsiyete Dayalı Eviçi Şiddetle Mücadelede Hukuk Yetersiz midir? 4320 Sayılı Kanun ve 6284 sayılı Kanun Çerçevesinde Bir İnceleme içinde, *Kişisel Olan Politikadır: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 79-113), İstanbul: Notabene.
- Ülker, G. (2020), Eviçi Şiddet İle Mücadelede Kamusal Politikalar: Kolluk Güçleri, *Kişisel Olan Politikadır: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 153-190), İstanbul: Notabene.
- Üner, S., Yüksel, İ. ve Koç, İ. (2009), Sonuç ve Öneriler içinde, *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet* (185-190), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Yalçın, T. (2020), Türk Ceza Hukukunda Kadın içinde, *Kadına Yönelik Erk’ek Şiddeti İle Mücadele Sorunlar ve Çareler* (s. 9-16), İstanbul: Beta.
- Yanık, A., Hanbaba, Z., Soygür, S., Ayaltı, B. ve Doğan, M. (2014). Kadına Yönelik Şiddet Davranışlarının Değerlendirilmesi: Türkiye’den Kanıt, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), 104-111.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ., Türkylmaz, A.S. ve Heise, L. (2012), What Puts Women at Risk of Violence from Their Husbands? Findings From a Large, Nationally Representative Survey in Turkey, *Journal of Interpersonal Violence*, 27(1), 2743-2769.

- Yüksel-Kaptanoğlu, İ., Çavlin, A. ve Akadlı-Ergöçmen, B. (2014), Women's Status 2013 Turkey içinde, Demographic and Health Survey (s. 177-192), Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. ve Çavlin, A. (2015), Bir Ruh Sağlığı Sorunu Olarak Kadına Yönelik Şiddet: Aile İçi Şiddet Araştırmasının Sağladığı Bulgular içinde, *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması* (s. 81-124), Ankara: Elma Teknik Basım Matbaacılık.
- Yüksel-Kaptanoğlu, İ. (2020), Kadınlara Yönelik Şiddetin Görünürlüğü içinde, *Kişisel Olan Politikadır: Kadına Yönelik Eviçi Şiddet Verisi ve Politika* (s. 7-33), İstanbul: Notabene.

Güncel Sosyal Politika Tartışmaları

Editör: Dr. Fatih ALTUN

Sosyal politika her ne kadar işçi sınıfı ve sermaye sınıfı arasında yaşanan sorunlar ile doğsa da zaman içerisinde toplumda yer alan tüm dezavantajlı grupların sorunlarına doğru genişlemiştir. Günümüzde sosyal politika sosyal eşitliği, sosyal adaleti ve demokrasiyi gerçekleştirmeyi hedefleyen bir disiplin olup işsizlik ve yoksulluk gibi sorunların yanı sıra eğitim ve sağlık hakkına erişimde yaşanan sorunlar, emeklilik, sosyal yardımlar, barınma ihtiyacı, çevre ve tüketici hakları gibi temel alanlara sahiptir. Sosyal politika yoksullar, engelliler, kadınlar, göçmenler, işsizler, korunmaya muhtaç çocuklar gibi dezavantajlı gruplara yönelik ürettiği koruma politika ve uygulamaları ile sadece bu grupları değil tüm bireylerin ve toplumun refahını yükseltmeyi hedeflemektedir.

Elinizdeki bu kitapta tarihsel gelişime ve kavramsal çerçeveye girilmeden, sosyal politikanın genişleyen kapsamı çerçevesinde, güncel sorunlar ele alınarak tartışılmıştır.

Merkez

Mağaza

53. Sokak No: 29
Bahçelievler / ANKARA
Tel : (0 312) 223 77 73 - 223 77 17
Faks: (0 312) 215 14 50

Döğol Caddesi No: 49/B
Beşevler / ANKARA
Tel : (0 312) 213 32 82 - 213 56 37
Faks: (0 312) 213 91 83

info@gazikıtaβevi.com.tr • www.gazikıtaβevi.com.tr